

Un nou sistema de relacions internacionals després de l'11 de setembre?

L'herència de la Guerra Freda i el món islàmic

Antoni Segura i Mas / Universitat de Barcelona

L'11 de setembre va ser un brutal atac terrorista al cor econòmic, polític i militar de l'única superpotència després de la fi de la Guerra Freda. Una xarxa terrorista, sense nom, sense rostres, sorprenia els analistes i l'opinió pública internacional amb un atac que semblava impossible. Els sistemes de defensa convencionals i els serveis secrets i d'intel·ligència van ser seriosament qüestionats, i la població dels Estats Units (i de tot el món desenvolupat) va patir moments de confusió i inseguretat. L'11 de setembre els mitjans de comunicació miraven el món islàmic per trobar respostes. Inicialment la responsabilitat es va atribuir al Front Democràtic per l'Alliberament de Palestina (FDAP), una organització marxista-leninista fundada el 1969. Això no era possible. El FDAP no tenia suficient infraestructura militar ni financera i s'havia separat del Front Popular per l'Alliberament de Palestina (FPAP) quan Georges Habache va decidir segrestar avions. La responsabilitat dels atacs es va atribuir llavors a Ossama Bin Muhammad Bin Laden i la seva organització, Al Qaida. Probablement, perquè el 1996 Ossama Bin Laden havia fet pública una «Declaració de guerra contra els americans que ocupen la terra de les dos ciutats santes» a la península d'Aràbia. El missatge de Bin Laden era una crida per expulsar els infidels de la península d'Aràbia, condemnava la complicitat de la família Saud i declarava la guerra contra els Estats Units.

A l'octubre del 2001, Washington va començar una operació militar a l'Afganistan i va acabar amb la dictadura dels talibans i amb les principals bases de l'organització Al Qaida. Tot això és ben conegut. Cal, però, demanar-se què van tenir de nou i què de vell els atacs de l'11 de setembre, i cal, també, interrogar-nos sobre el nostre sistema de relacions internacionals i sobre les nostres relacions amb el món islàmic.

El que era vell

L'11 de setembre tenia molts components de l'antic ordre inherent a la Guerra Freda:

1. L'organització Al Qaida era una creació de la Guerra Freda i havia estat utilitzada en la guerra de l'Afganistan contra l'Exèrcit Roig. En aquell moment, Ossama Bin Laden i Abdullah Azam –un teòric de la Jihad (guerra santa) que va ser assassinat mitjançant un cotxe-bomba el 1989– i la seva organització, la internacional islamista de Peshawar, eren aliats de Washington i rebien finançament i suport militar de l'Aràbia Saudita, el Pakistan i els Estats Units. La internacional islamista de Peshawar va ser fundada per reclutar combatents per la Jihad a l'Afganistan arreu del món islàmic, però també va servir per enviar a l'Afganistan els islamistes radicals que podien desestabilitzar els règims de països aliats com Egipte.

2. L'octubre de 1983, una frase va donar la volta al món: «em mirà fixament als ulls i va somriure...». Eddie Di Franco, caporal de l'exèrcit americà era l'home que va dir la frase. El conductor d'un camió bomba era l'home que somreia. Poc després, aquest conductor premia l'accelerador i estavellava el vehicle contra el quarter general de l'exèrcit americà a Beirut. 241 persones van morir. Simultàniament, un altre home feia xocar el seu camió bomba contra el quarter general de l'exèrcit francès a Beirut. 58 persones van morir. L'abril i el novembre de 1983, dos atacs terroristes contra l'ambaixada americana a Beirut i contra el quarter general de l'exèrcit israelià a Tiro van causar 64 i 74 morts, respectivament. En total, gairebé 450 morts en atemptats. Els conductors suïcides eren la conseqüència de la confluència d'interessos entre Damasc i Teheran. Aquesta confluència és molt interessant, perquè va trencar la clàssica aliança de la Guerra Freda. Exactament el mateix passava en un altre sentit en la guerra entre l'Iraq i Iran. Però els atacs terroristes de Beirut tenien un component nou: el terrorisme xiïta (per suposat, no tots els xiïtes, ni tan sols tots els islamistes radicals xiïtes formen grups terroristes) havia fet acte de presència per primera vegada. Oliver Roy creu que als serveis secrets d'intel·ligència dels EUA els hi va preocupar molt aquesta presència i van decidir contrarestar-la amb la creació dels grups terroristes sunnites.

El que és nou

L'11 de setembre té també molts components de la nova era global:

1. Historiadors del present i analistes polítics creuen que els conflictes de l'era global són conflictes asimètrics. En el vell món (fins a la fi de la Guerra Freda el 1989-1991) els conflictes eren sempre simètrics: un Estat contra un Estat (Índia contra Pakistan, Iraq contra Iran o Kuwait); o una coalició contra una altra coalició (la Segona Guerra mundial, les guerres àrabo-israelianes); una superpotència contra un Estat o una coalició d'Estats (Estats Units d'Amèrica contra Corea del Nord o Vietnam del Nord), una superpotència contra una altra superpotència (la Guerra Freda). Però, en el món de la globalització, els conflictes són asimètrics: una coalició mundial contra un Estat (la coalició internacional contra l'Iraq el 1991), l'Estat contra poders no estatals o Estats no consolidats amb intervencions estrangeres d'altres Estats, coalicions o superpotències (la Guerra dels Balcans: Bòsnia, Kosovo; Txetxènia). L'11 de setembre obria un nou tipus de conflicte asimètric: una xarxa terrorista contra una superpotència. La resposta de la superpotència i del món occidental és considerar a partir d'ara el terrorisme internacional com un problema militar i no com una perversió de les relacions polítiques (Felipe González).
2. En efecte, l'11 de setembre del 2001, algú, sense rostre ni nom, va agafar el rol d'una superpotència i va colpejar els Estats Units d'Amèrica –la real superpotència– en el seu propi territori. Això és nou. Mai abans, els Estats Units d'Amèrica havien rebut un atac en el seu propi continent (Pearl Harbour, el 1941, va ser a l'oceà Pacífic i la destrucció de Washington pels britànics el 1814 queda molt lluny). Mai abans, hom havia utilitzat un avió de passatgers com si fos una bomba. Això també és nou. Els experts en terrorisme havien

suposat que els grups terroristes utilitzarien armes de destrucció massiva (biològiques, químiques, nuclears), però mai s'haguessin imaginat un avió de passatgers utilitzat com una bomba.

3. L'11 de setembre del 2001 va ser un cop molt fort per a la seguretat i les tendències aïllacionista i unilateralista nord-americanes. A l'època de la globalització no és possible garantir la seguretat només amb els sistemes de defensa convencionals. De sobte, la població dels Estats Units d'Amèrica va ser conscient de la seva limitada seguretat i de la seva vulnerabilitat (els europeus i la gent d'altres continents n'eren conscients des de molt abans). Joseph S. Nye Jr. (president del Consell Nacional d'Intel·ligència i sots-secretari de Defensa a l'administració Clinton) explica aquesta nova sensació molt bé: «La tragèdia de l'11 de setembre del 2001 va despertar els americans. Ens havíem trobat autosuficients durant els 90. Després del col·lapse de la Unió Soviètica, cap país ens podia igualar o equilibrar. No hi havia cap poder militar, econòmic ni cultural igual. La Guerra del Golf al començament de la dècada va ser una victòria fàcil; i al final de la dècada vam bombardejar Sèrbia sense patir una sola baixa. L'economia creixia i el mercat d'existències coneixia un boom. Semblàvem la Gran Bretanya de l'època gloriosa, però encara amb una extensió més gran... Semblàvem invencibles i invulnerables... Tot això va canviar l'11 de Setembre...».1

El terrorisme indiscriminat contra víctimes innocents no pot tenir cap justificació, cap legitimació ètica, moral, política o religiosa. En general, el terrorisme mai pot ser justificat. Les paraules no poden parar el terrorisme, però els polítics, amb les seves accions, poden prendre o donar arguments als grups terroristes. Si volem un món més segur, hem de canviar el sistema de relacions internacionals i no repetir els errors del passat. L'error més important fou establir aliances amb règims teocràtics, totalitaris, corruptes i que no tenien cap respecte pels Drets Humans. Aquestes aliances perverses són un llegat de la Guerra Freda, quan els dirigents polítics bescanviaven la lleialtat a curt termini per la seguretat futura. En el món islàmic, Aràbia Saudita ha finançat grups islamistes amb objectius polítics des dels anys cinquanta. En el context de la Guerra Freda, els Estats Units i els governs de l'Europa Occidental ho justificaven com una forma de parar l'expansió del socialisme àrab (Egipte, 1952; Algèria, 1962; Síria i Iraq, 1963; Líbia, 1969; Iemen del Sud, 1970). Però aquest finançament contribuïa a l'expansió dels grups radicals islamistes a través del món musulmà. Al mateix temps, la renda del petroli i la complicitat occidental permetia a la família Saud consolidar un règim teocràtic, reaccionari (en política i en religió), corrupte i basat en l'exclusió i la violència de gènere. No era –no és– lògic defensar els Drets Humans i la llibertat i, alhora, donar suport al règim saudita.

El 1979, un nou element, la revolució iraniana, va canviar la situació internacional i va crear noves aliances perverses, com a Beirut el 1983 entre Damasc i Teheran. El discurs de la revolució iraniana era un perill per a l'estabilitat política de l'Aràbia Saudita i les monarquies de la península aràbiga, i també per a les repúbliques musulmanes de la Unió Soviètica. La revolució xiïta de l'Iran fou encapçalada per un col·lectiu teocràtic (el grup dels clergues xiïtes era el poder polític i religiós al mateix temps), que era molt crític amb la corrupció del règim saudita i de les altres monarquies de la península aràbiga. Els clergues iranians van denunciar la riquesa de la família Saud i la situació de pobresa dels immigrants musulmans a l'Aràbia Saudita. La nova República Islàmica de l'Iran va criticar el capitalisme i el comunisme i va fer una crida per treure a la família

Saud la custòdia de les Ciutats Santes, La Meca i Medina. Per als líders de Teheran, la família Saud no podia guardar les Ciutats Santes perquè era corrupta i mal musulmana. La nova República Islàmica de l'Iran va ser considerada un perill per Occident, per Orient i per les conservadores monarquies del petroli de la península aràbiga.

La contradicció més evident fou l'aparició de dues aliances, oposades i simultànies, en dues guerres de llarg abast en una mateixa regió: la guerra d'Iraq contra l'Iran (1980-1988) i la guerra dels mujaidins (la futura Aliança del Nord) contra el règim comunista de l'Afganistan i l'Exèrcit Roig (1979-1989). Cal fer notar que, a l'oest i a l'est de l'Iran, els aliats canviaven de posicions i d'objectius, però eren bàsicament els mateixos, excepció feta de la URSS, que passava d'aliat a enemic; i això en dues guerres gairebé simultànies.

A l'Iraq teníem un règim àrab socialista, un aliat de Moscou. El pretext formal de la guerra va ser que Bagdad va demanar un reajustament de les fronteres amb l'Iran al delta del Tigris i l'Eufrates. La veritable raó era parar l'expansió de la revolució iraniana pel món islàmic i, si era possible, acabar amb la revolució de Jomeini. En aquesta operació, Saddam Hussein va rebre suport financer de l'Aràbia Saudita i de Kuwait, suport logístic dels Estats Units, armes químiques d'alguns països de la Comunitat Econòmica Europea (CEE) i armes convencionals (inclosos tancs, avions i míssils) de la Unió Soviètica. Les aliances clàssiques de la Guerra Freda s'havien trencat i un interès comú, la fi de la República Islàmica de l'Iran o parar la seva influència en el món musulmà, va fer aliats als enemics tradicionals. La fi d'aquesta història és ben coneguda: Saddam Hussein va utilitzar armes químiques per bombardejar ciutats iranianes i la població kurda del Nord de l'Iraq; l'Iraq no va poder guanyar la guerra; la seva economia quedà molt malmesa i Saddam Hussein va envair Kuwait perquè l'Aràbia Saudita i Kuwait no li perdonaven els deutes de la guerra ni reduïen la producció de petroli per tal d'obtenir un increment de preus (el 1990, Iraq era el novè productor mundial de petroli).

A l'Afganistan teníem un conflicte típic de Guerra Freda. Un país amb un règim comunista, que el 1979 va precisar de l'ajuda de l'Exèrcit Roig perquè els mujaidins (una gran coalició d'islamistes, monàrquics i senyors de la guerra de tots els grups ètnics) s'havien revoltat contra el règim comunista. Els Estats Units d'Amèrica i els seus aliats a la regió (Aràbia Saudita i Pakistan) donaven suport als mujaidins amb armes, capital, informació i recursos logístics. Va ser el Vietnam soviètic i és en aquest context que fou fundada la internacional islamista de Peshawar, predecessora d'Al Qaida. La gran contradicció és que la ideologia dels mujaidins era molt similar a la del règim iranià. Però aquí, a l'Afganistan, la guerra era contra l'Exèrcit Roig i llavors l'aliança amb els islamistes radicals esdevenia possible. Hom ho justificava perquè eren grups sunnites, radicals, violents, però conservadors, reaccionaris i gens crítics amb l'Aràbia Saudita.

El 1989, l'Exèrcit Roig va abandonar l'Afganistan desmoralitzat i corromput. A la Unió Soviètica era el començament del final. Els musulmans d'Àsia Central van veure que l'Exèrcit Roig no era invencible i, pocs anys després, l'islam popular va renèixer amb força a Turkmenistan, Uzbekistan, Tadjikistan, Kazakhstan i Kirguizstan. Però, a l'Afganistan, la guerra no havia acabat. Els mujaidins no van ocupar Kabul fins el 1992 i, després, va començar la guerra civil. En aquell moment, l'Aràbia Saudita i Pakistan, amb la complicitat distant de Washington, van decidir donar suport al moviment talibà,

perquè els mujaidins no podien acabar la guerra, ni assegurar la ruta del nord (essencial per trobar sortides alternatives als hidrocarburs de l'Àsia Central), ni prohibir la producció d'opi. Ossama Bin Laden i la seva organització es van convertir en aliats dels taliban.

Qui eren els taliban? Els taliban eren estudiants de les escoles coràniques finançades pels saudites. Eren paixtus (el grup ètnic majoritari de l'Afganistan), afganesos o pakistanesos, fills o orfes de paixtus mujaidins. Amb prou feines coneixien les dones (a les escoles, no hi havia ni mares ni germanes) i rebien una rígida educació religiosa molt propera a la interpretació wahhabita de l'islam.² Després de 1992, aquests estudiants formaren el moviment talibà i participaren en la guerra civil.

Amb el suport de l'Aràbia Saudita i del Pakistan, els taliban van ocupar Kabul el 1996 i Mazar-i-Sarif el 1998. L'Aliança de Nord va quedar reduïda a una estreta franja en el nord del país, a les fronteres amb Turkmenistan, Uzbekistan i Tadjikistan. La victòria dels taliban suposava que, a partir de llavors, governava a Kabul un règim islàmic proper al wahhabisme i, per tant, aliat de l'Aràbia Saudita, que veia així satisfeta la seva pretensió de participar en els futurs negocis dels hidrocarburs de l'Àsia Central. De l'aliança amb els taliban el Pakistan obtenia la profunditat territorial estratègica necessària en cas d'una nova guerra contra l'Índia pel Caixmir (des de la independència havien tingut ja tres guerres, el 1947-49, 1965-66 i el 1971) i un futur soci en el negoci dels hidrocarburs de l'Àsia Central (Islamabad necessitava que el cru anés a Pakistan per tal de convertir-se en la porta de l'important mercat energètic de l'Índia i la Xina). Finalment, els Estats Units tenien la possibilitat d'aturar el cultiu d'opi i, sobretot, de construir un nou oleoducte per donar sortida al petroli de l'Àsia Central a través de l'Afganistan, en detriment de la xarxa d'oleoductes russos i iranians. De retruc, les repúbliques de l'Àsia Central tenien la possibilitat d'exportar el seu petroli a través de l'Afganistan, escapant així al monopoli dels oleoductes russos.

Però, el règim talibà no va respondre a les expectatives. Certament, els taliban van posar fi a la guerra, però amb una terrible repressió i imposant un règim terrorífic, especialment per a les dones. Era tan intransigent com el règim saudita, però combinat amb la pobresa i la misèria. No es respectaven els Drets Humans i la repressió combinava càstigs públics amb execucions públiques. Com a l'Aràbia Saudita, el règim talibà va prohibir la música, la dansa, la televisió, la radio i els jocs (el futbol també). A més a més, el règim talibà no va acabar amb el cultiu d'opi, no va mostrar gaire interès en la construcció d'oleoductes, no va obrir el país a les inversions estrangeres i sí va obrir l'Afganistan a grups radicals islàmics com Al Qaida o el Moviment Islàmic d'Uzbekistan (MIU) de Juma Namangani.

Així doncs, l'Afganistan dels taliban es va convertir en el refugi d'Ossama Bin Laden i la seva organització, Al Qaida, quan van ser expulsats del Sudan el 1997. Bin Laden va tornar a la frontera entre Afganistan i el Pakistan on, el 1989, abans de l'assassinat de Abdullah Azam, va fundar Al Qaida amb els militants islàmics radicals de tendència wahhabita. Qui són aquests militants i quin és el poder d'Ossama Bin Laden?

A la dècada dels vuitanta, 100.000 islamistes radicals van anar a l'Afganistan o al Pakistan des del Pròxim Orient, el Nord d'Àfrica, Àsia Central i l'Orient Llunyà. 35.000 d'aquests militants van lluitar en la guerra de l'Afganistan. Va ser una complexa operació organitzada pels serveis secrets d'intel·ligència saudites i pakistanesos amb el

suport dels Estats Units. El 1986, Ossama Bin Laden va construir el primer camp militar a Khost (Afganistan): «Oficials pakistanesos i nord-americans van entrenar els voluntaris. Els nord-americans proporcionaven armes; els saudites, el capital», va dir Bin Laden el 1998.³ La majoria d'aquests militants van tornar als seus països, on van fundar grups radicals islàmics de caràcter violent (Algèria), o van prendre part en altres guerres (Bòsnia, Kosovo; Txetxènia). És la Jihad (Guerra Santa). Però, alguns milers d'aquests militants es van quedar amb Ossama Bin Laden a l'Afganistan i als principals països del món musulmà, Europa i Amèrica. També és la Jihad, però sense objectius nacionals. Al Qaida es converteix llavors en una organització d'abast mundial l'objectiu de la qual és anar en contra del sistema occidental i dels Estats Units d'Amèrica. Ossama Bin Laden i Al Qaida consideren que els Estats Units i els seus aliats són responsables de la pobra situació dels països musulmans i, especialment, consideren que les tropes nord-americanes han de ser expulsades de la terra sagrada de l'Àrabia Saudita. Plantegen així una guerra mundial i pensen que si va ser possible derrotar l'Exèrcit Roig, també serà possible derrotar l'exèrcit dels Estats Units. Des de començaments dels noranta, hi ha hagut diversos atacs terroristes: el World Trade Center el 1993, 6 morts; un campament militar nord-americà a l'Àrabia Saudita el 1995; 19 morts; les ambaixades nord-americanes de Nairobi (Kenya) i Dar es Salaam (Tanzània), 224 morts; el vaixell militar nord-americà USS Cole a Aden (Iemen) el 2000, 17 morts. En aquest context, Ignacio Ramonet, director de Le Monde Diplomatique, diu que Al Qaida s'ha tornat un Estat sense territori que utilitza territoris sense Estat com Afganistan, Somàlia, el Iemen i s'ha convertit en una xarxa que pot dur a terme accions terroristes en qualsevol lloc del món.

El poder d'Ossama Bin Laden són els seus recursos financers (és membre d'una de les famílies més riques de l'Àrabia Saudita), les donacions dels seus simpatitzants en tot el món islàmic, les armes americanes heretades de la guerra de l'Afganistan (al voltant de 300 o 500 míssils Stinger) i la utilització de les noves tecnologies. Bin Laden confia que la crisi saudita, les contradictòries aliances dels països occidentals i la diferent aplicació de les resolucions de les Nacions Unides acabaran afavorint el seu moviment. En aquest sentit, pel món islàmic, la visualització més clara de la diferent aplicació de les resolucions de les Nacions Unides és el conflicte de Palestina, on mai s'ha utilitzat la força per obligar Israel a complir amb els dictàmens favorables als palestins (resolucions 194, 242 i 338 de 1948, 1967 i 1973, respectivament).

La crisi saudita pot esdevenir el principal recurs d'Ossama Bin Laden i Al Qaida. La producció de petroli saudita és similar a la de començaments dels 1970. Però, en 30 anys, la producció mundial de petroli ha augmentat un 22%. Avui, altres països participen en el mercat del petroli i la quota de mercat de l'Àrabia Saudita ha minvat. Al mateix temps, el preu del barril de petroli coneix una tendència a la baixa des de mitjan dels vuitanta: el mínim s'assolí el 1999 amb un preu mig de 9,67 dòlars per barril. Només durant la Guerra del Golf (1990-1991) va haver-hi una petita pujada, però avui els preus, en termes reals, són similars als 7 dòlars que costava el barril de petroli el 1974. Aquesta evolució ha significat una caiguda molt important de les rendes petroleres saudites i, per tant, del poder adquisitiu del país.

Les classes privilegiades de l'Àrabia Saudita s'han vist afectades per la situació. D'una banda, hi ha qui pensa que cal posar fi al règim dels Saud, que viu una profunda crisi institucional, política i generacional (el rei i els seus successors tenen més de 80 anys) i que no ha sabut fer front a un escenari post-petroli virtual (tot i que l'Àrabia Saudita és el país del món amb més reserves provades de petroli, hom parla d'un

escenari post-petroli en la mesura que la caiguda dels preus i l'alça demogràfica ja no permeten mantenir el poder adquisitiu d'abans). Voldrien un canvi polític democràtic a l'Aràbia Saudita, però són minoria. D'altra banda, hi ha aquells que pensen que la solució és l'islam i la seva particular, restrictiva, intolerant i reaccionària interpretació wahhabita dels principis islàmics. Per aquests, el principal problema és la influència i la ingerència estrangera. El seu objectiu és expulsar els infidels (les tropes de les bases nord-americanes de la península d'Aràbia) i acabar amb el règim de la família Saud i la presència de capital i empreses estrangeres. En són més, però tampoc gaires. Tanmateix, tenen poder i capital. Són els simpatitzants d'Ossama Bin Laden i d'Al Qaida. És la revolta reaccionària de les classes privilegiades saudites el que trobem en el cor mateix de la crisi provocada pels atemptats de l'11 de setembre.

Conclusions

Per acabar unes breus conclusions un any després dels atemptats de l'11-S:

1. Ossama Bin Laden i Al Qaida són una minoria en el món musulmà i les seves accions no poden estar justificades per motius religiosos, ni polítics, ni morals ni ètics. Manipulen l'islam i practiquen una lectura restrictiva, intolerant i reaccionària de l'Alcorà i dels principis islàmics. Utilitzen l'islam per justificar la il·legimitat dels seus plantejaments polítics i les seves accions terroristes. Tanmateix, la majoria dels musulmans no creuen en la Jihad (Guerra Santa) ni en els discursos de Bin Laden. Així, Ossama Bin Laden i Al Qaida no són un problema religiós. Són un problema polític, policíac o militar.
2. El món islàmic no és homogeni. Hi ha 1.300 milions de musulmans en el món, que parlen llengües diferents i pertanyen a cultures diferents. Viuen en el món àrab, a l'Índia, a la Xina, a Indonèsia, a l'Àfrica o al Pakistan. També viuen als Estats Units d'Amèrica i a Europa. No es pot criminalitzar tots els musulmans pels crims d'Al Qaida. És profundament injust i un error fatal, perquè pot provocar racisme i reaccions xenòfobes en les nostres societats: els resultats de les passades eleccions a França i Holanda haurien de ser un avís.
3. La crisi saudita és el cor de l'actual crisi. La crisi saudita pot desestabilitzar una part del món àrab. Cal repensar les relacions del món occidental amb l'Aràbia Saudita i denunciar el finançament que fa de grups islamistes violents (en el benentès que no tot l'islamisme és violent i que també cal encetar ràpidament un diàleg amb els grups islamistes que, respectant el marc polític establert o intentant canviar-lo per vies pacífiques, proposen les solucions polítiques que consideren més ajustades als principis islàmics).
4. Cal repensar el vigent sistema de relacions internacionals i construir-ne un altre basat en els valors de la justícia i la llibertat i el respecte dels Drets Humans. Cal construir un sistema de relacions internacionals amb un contingut ètic, on no hi hagi diferències en l'aplicació de les resolucions de les Nacions Unides. En aquest sentit, és urgent acabar amb la crisi de Palestina i retornar al Procés de Pau. En aquesta línia, és urgent acabar amb les aliances perverses inherents a la Guerra Freda i donar prioritat a la seguretat futura en detriment de la fidelitat a curt termini. Cal acabar amb la contradicció

de defensar els Drets Humans i la llibertat i, al mateix temps, donar suport a règims teocràtics, totalitaris i corruptes.

5. Per últim, però no per això menys important, no es pot intercanviar llibertat per seguretat. No és veritat que si es restringeixen les llibertats es guanya seguretat. És més aviat al contrari: estarem més segurs si som més lliures i si ajudem a fer arribar el règim de llibertats als països que no en tenen.

1 Joseph S. Nye Jr., *The Paradox of American Power*, Nova York, Oxford University Press, 2002: ix-x.

2 El wahhabisme és la versió oficial de l'islam a l'Àrabia Saudita i hom la considera la interpretació més rígida, conservadora i reaccionària del text sagrat dels musulmans.

3 Ahmed Rashid, *Els talibans*, Barcelona, Editorial Empúries, 2002: 227.